

בס"ד טז' מנחם-אב ה'תשע"ו
 הדלקת נרות - 19:01
 צאת השבת - 19:51
 רבנו תם - 20:40
שעון קיץ - לפי הלוח המדויק של "אור החיים"

שנה שש עשרה - עלון מס' 830
 @ שבע השבתות הבאות, "שבעה דנחמתא".
 @ ביום רביעי התרת נדרים ראשונה, 40 יום קודם ראש השנה.
 @ להקדשת העלון או השיעור בלויין לרפואה והצלחה
 זיווגים או לע"נ יקירכם, התקשרו למערכת 054-7743834

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
 לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

מפטיד"ן: "נחמו נחמו"
 (ישעיה מ')

פרשת ואתחנן ש"ב בת צחבור

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה
 להשתתף בסעודה רביעית
 בבית הכנסת "אוהל-מועד"

מעייני הפרשה:

- ← בקשתו של משה להיכנס לארץ ותשובת השלילית של הקדוש ברוך הוא.
- ← אזהרה על שמירת מצוות התורה.
- ← שלוש ערי המקלט בעבר הירדן.
- ← פרשה ראשונה של קריאת שמע.

ו"זאת התורה אשר שם משה" (ד' מד') מאי דכתיב: 'וזאת התורה אשר שם', זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה". (יומא עב'). אומר רבי חיים מוולוז'ין: "זכה" הוא מלשון "זך" ולומר לך שאם האדם זיכך את עצמו קודם תלמודו והרי הוא בדעה צלולה והשקפה נכונה, אזי נעשית לו התורה לסם חיים. אבל אם האדם לא זיכך את עצמו תחילה, נעשית התורה שלומד לסם המוות עבורו.

"ואתחנן אל ה' "
 רש"י מפרש כי שורש המילה 'תחנני' הוא 'חינם'. משה התחנן לבורא העולם והתפלל שגם אם הוא אינו ראוי לכך, על בורא העולם להעניק לו מתנת חיים ולאפשר לו להיכנס לארץ. כמובן שתפילה זו נבעה מענותותו של משה שכן רק בזכות מעשיו הטובים ראוי היה הוא להיכנס לארץ.

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג, כה)
 לכאורה הרי ברור מאליו שאם יעבור בארץ יראה אותה! ברם, צריך אדם לבקש תמיד כי יראה לו ה' יתברך את הטוב שבכל דבר ודבר, לפיכך ביקש משה רבינו "ואראה את הארץ הטובה" שאראה רק את הצד הטוב של ארץ ישראל.

"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" (ד, לט')
 "בשמים ממעל" בעניינים של רוחניות, תורה ויראת-שמים" עלינו תמיד להסתכל "למעלה", כלומר כלפי אלה שנראה שהם טובים ממך ואלהים תשאף להיזמנות. לעומת זאת, "ועל הארץ מתחת" - בעניינים הגשמיים - הסתכל תמיד באלה שמצבם גרוע משלך, ואם יש בידך - סייע להם, ואז תשמח בחלקך הגשמי - ותתפנה יותר לעיסוקים הרוחניים.

"רק השמר לך ושמור נפשך מאד" (ד, ט')
 "רק השמר לך" לעניינים של הגוף די אם תקדיש את הזמן המינימלי הדרוש לשמור עליו, וזה שנאמר "רק" בלשון מיעוט. לעומת זאת, "ושמור נפשך מאד" - בדברים של שמירת הנפש עלינו להשקיע מאד.

"ובשכרך ובקומך" (ו' ו')
 רבי אריה לוי היה אומר שאם יהודי עולה על יצועו ושוכב על מיטתו כיהודי, אזי מובטח לו שהוא יקום כיהודי. ודבר זה רמוז בפסוק: "אם זכרתך על יצועי", מובטח ש"באשמורת אהגה בך" (תהילים כג).

הסירו מכשל מדד עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן. ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

”אל תקרי הליכות אלא הלכות”

הלכות סעודה רביעית

שאלה: האם חובה לאכול במוצאי שבת פת (לחם) לשם סעודה רביעית שנקראת גם כן מלוה מלכה? (סעודת דוד המלך).

כח הדיבור – פרשת ואתחנן

”ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אליי עוד בדבר הזה”. מה רב לך אל תוסף? זה אותו אחד שמפעיל את ”כח הדיבור” יותר מדאי, דהיינו אומרים לו דבר מעט ואל תוסף, כבר הבינו אותך. ”לך אל תוסף”=סיימת **כפל** דהיינו אמרת עוד וכפלת את הדיבור שלך. היחס אליך הוא ”אל תוסף דבר אליי עוד... לכן נאמר ”הזה” באותו הנושא, צריך האדם לקצר דיבורו יחשוב שבע פעמים ויאמר פעם אחת וכל זאת בדברי הרשות, אבל בדברי תורה אדרבא כמה שיותר. לכן נאמר רב לך דהיינו שהרב מדבר, תאזין, תקשיב, תשתה בצמא את דבריו. ”תוסף דבר”=ר”ת דברי תורה. נאמר **למענכם** אותיות **נעם לכם**. ”עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה צפונה ותימנה ומזרחה...”. הפסוק רומז לנו על כמה דברים כגון: גאווה, עריות והלבנת פנים. גאווה זהו עלה ראש הפסגה. ידוע שאדם מגיע בחייו לתפקיד או למעלה גבוהה בקרב הציבור ומפנה את מתנתו נגד הציבור ומתגאה ומזלזל באנשים מתחתיו. ועוד **עלה ראש** הפסגה **נשא**=ר”ת **ערוה** ”ושא עיניך” דהיינו מרים עיניו וְתָר את סביבתו. ”ימה צפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך” זהו ”ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם”. והתשובה על דברים כאלה היא מאוד קשה. כי כשאדם בפסגה הנסיון מאוד קשה לפרישה. ”יראה בעיניך **פי לא**” = ר”ת **כבול** האדם על ידי היצר הרע, ועליו נאמר כי לא תעבור את **הידון**, לשון **ירידה**. לכן אדם ששָׁקַל בקודקודו גם אם זכה למתנה משמיים כגון: עשירות, יופי, קול ערב, אשה טובה וילדים או כל דבר אחר בגשמיות או ברוחניות, יזכור לשמור את המתנה שתהיה לשם שמיים. כי כמו שקיבל יילקח ממנו וייתנו לאחר. ”כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך...” לומדים מהפסוק כמה סיעתא דשמיא אנטו מקבלים רק נעשה ונקיים את התורה והמצוות. ”ונשל גוים רבים” דהיינו בבחינת אני יעשה לכם את המלחמה ואתם תחרישון, צריך פתח. לכן נאמר ”אשר אתה בא שמה” דהיינו תבוא, תעשה תקשיב לגדולי הדור וזה רמזו **בא** אותיות **אב** להקשיב לאבא. ”שמה” אותיות **משה** להקשיב לגדולי הדור כן יורשים את הארץ. אם נשתמש הפוך מהתורה ומצוותיה וניתן פתח ליצר הרע ”לרשתה” דהיינו ליפול ברשת. ומהו הפתח שרמוז בפסוק ונשל גוים רבים מפניך תחתי =ר”ת **הגורם** ונשל אותיות לשון הרע לכן נאמר מפניך שמשם יוצאת הלשון. שבעת **האומות** אותיות **הוא מות** הלשון הרע שאצלם פופולרי ומותר. ”לרשתה ונשל גוים”=ס”ת **מלה** לכן דרושה זהירות רבה. בכל הדרך אשר צוה ה' אלוקיכם אתכם תלכו למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים...” זהו שהולכים בדרך ה' ובתורה ובמצוות שמקיים בין אדם למקום ובין אדם לחברו, ומחוייב לאהוב את חברו כנפשו בכל מאודו. ואם לא עשה כן ומתבונן בחברו בעין לא טובה ומכניס שנאה בליבו יש בפסוק רמז לגזירה שווה. ”והארכתם” אותיות **הראו כתם** של חברו ומשם מפתחים את מה שראו על חברם אזיי והארכתם נהפך לוקצרתם. לומדים שהכל תלוי במעשיו ובדיבורו של האדם. (מעבדכם הנאמן א.ש.).

תשובה: בגמרא במסכת שבת (דף קי”ט) אמרו, ”לעולם יסדר אדם שולחנו בערב שבת אף על פי שאינו צריך אלא לכזית, ולעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת, אף על פי שאינו צריך אלא לכזית”. (יסדר את שולחנו, כלומר, לפרוש מפה על שולחנו דרך כבוד וכיוצא בזה) ומשמע לכאורה שסעודה רביעית על הפת (כלומר עם נטילת ידים וברכת המוציא ואכילת פת וברכת המזון) חובה, כמו הסעודה הראשונה של שבת, שהרי שתייה הוזכרו באותה לשון. וכן כתב הגר”א מוילנא, שמסמיכות מאמרים אלו משמע שסעודה רביעית צריכה להיות עם פת דוקא. וכן פסק הרמב”ם, וכן פסק מרן השלחן ערוך (סי” ש). ומרן החיד”א בספרו ”מחזיק ברכה” הוסיף שיש להזהר מאד בסעודה רביעית, ובעת שאוכל יכוין ”ללוות את השבת” ולהשאיר ברכה לסעודות החול. וזאת על פי מה שאמרו במסכת פסחים (קג). שהדבר דומה למלך שמלויים אותו בצאתו כשם שמלויים אותו בכניסתו. ובספר ”תוספת מעשה רבי” (סימן לט) הובא מעשה שפעם אחת חלה רבינו הגר”א מוילנא במוצאי שבת, והיה מקיא ולא היה יכול לאכול סעודה רביעית, ואחר שישן ונרגע, ציוה את בני ביתו שיראו אם לא עלה עמוד השחר עדיין, יפררו לו כזית פת ויאכילוהו בכף כדי לקיים מצות סעודה רביעית. (וכן היה מנהג מרן הרב עובדיה יוסף זצוק”ל, להקפיד על אכילת סעודה רביעית). ורבינו יוסף חיים מבבל הוסיף שמעלת סעודה רביעית גדולה שמצלת מחיבוט הקבר.

אמנם מרן הרב זצוק”ל העיר, שלדעת הגאונים אף שודאי חובה לאכול סעודה רביעית, מכל מקום אין חיוב לאכלה עם פת, אלא יכול להסתפק באכילת פת הבאה בכסנין, כגון עוגה (בשיעור כזית, עשרים ושבעה גרם) או אף בפירות. (וכעין זה מורים דברי מרן החיד”א ז”ל).

דין הנשים בסעודת מלוה מלכה.

לפיכך כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצוק”ל שגם הנשים תשתדלנה לקיים מצות סעודה רביעית. והוסיף שמובא בשם הרב הקדוש רבי אלימלך מליזנסק, שסגולה לנשים שתלדנה בקלות, שתאכלנה איזה דבר לשם מצוות סעודה רביעית, ותאמרנה בפיהן ”לשם מצוות סעודת מלוה מלכה” ועל ידי זה תלדנה בנקל ובהרווחה בעזרת ה' יתברך. ושמענו כמה מקרים שנראה שהועילה סגולה זו.

לסיכום:

כל הרוצה לזכות בברכה, יאכל סעודה רביעית בבית כנסת ”אוהל מועד” ויִצְפֶּה בשיעורו של הראש”צ הרה”ג יצחק יוסף שליט”א על גבי מסך ענק, יחד עם עשרות מתושבי יבנה והסביבה (כ”י) ויהנה גם משיעור מרתק ונפלא וגם מסעודה רביעית כשרה למהדרין, עשירה כיד המלך. (מקום מיוחד לנשים)

על זה נאמר:

”טוב מראה עיניים ממשמע אוזניים”.

" ואבותינו סיפרו לנו "

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" [ג, כג].

לעולם לא להרים ידיים. (ניצוצות).

אמר רבי חמא ברבי חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר: קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' (ברכות לב, ב).

שיחת טלפון בהולה שינתה את חייה של גב' בידרמן מן הקצה אל הקצה. "בואי מהר", קראו לה מבית החולים. "בנך נפגע בתאונת דרכים, הוא פצוע קשה!" היא נטלה בזריזות מעט חפצים, התארגנה במהירות שיא והגיעה לבית החולים, שם פגשה את בנה בן השבע עשרה, מוטל כאבן שאין לה הופכין. לאחר אין סוף בדיקות ואבחונים הוא הוגדר כ'צמח' בפי הרופאים. ההלם היה מוחלט, קשה היה לעכל את הבשורה המרה שאימה לקרוע את הלב לגזרים. משך שחור נמתח מעליה, אפרורי וקודר. כל יום דרש ממנה התאוששות מחדש. נורא היה לראות את מוטי החייכן והתמיר כה חסר ישע, חסר אונים. לא זו, לא מגיב לנעשה סביבו. קשה, כואב, ומפלח את הלב עד היסוד. גלגלי הזמן המשיכו לנוע, רק במוטי לא השתנה דבר. גם הרופאים כבר לא הביעו תקווה רבה, וניסו להסביר לגב' בידרמן שאל לה להיתפס לאשליה. אך זו לא התכוונה להרפות, לא נתנה לייאוש לעשות בה שמות. היה חושך, ועוד איך, אך היא גירשה אותו בעזרת אור גדול שהזריחה בלב. כל עוד יש חיים, יש תקווה, היה המוטו שליווה אותה בדרכה. כל עוד הוא חי, אעשה עבורו את המיטב. אשקיע, אתפלל ואתחנן אליו יתברך, ואיחל לישועתו הרי הוא כל יכול...

הרופאים היו בטוחים שהיא תיכנע בסוף. ככה זה, הם כבר למודי ניסיון, בתחילה באים כולם, מכרים ובני משפחה, מנסים את כוחם בלהעיר ישנים מתרדמתם. אחרי תקופה, הביקורים מתדלדלים ונעשים 'צפופים' פחות. קשה להתמיד במטרה עד אין תכלית. אבל, גב' בידרמן הייתה עשויה מחומר אחר, מחומר של אמונה ותקווה – מאומה לא השתנה בה גם אחרי חצי שנה ויותר. היא המשיכה להגיע מדי יום, עם סידורה הנצחי ביד ארגנה משמרות של תפילה. "מרדכי בן הניה", נלחש עשירות ומאות פעמים ביממה בתפילה ובתחינה לפני ישוב מרום. במקביל ארגנה משמרות מבקרים סביב היממה. דאגה שיהיו מבקרים אצל מוטי כל הזמן, שלא יישאר לבד. "תדברו אליו", היא ביקשה מכל מי שיכול, "המוח הרדום שלו שומע כל דבר". היא ידעה ממקרים דומים שחשוב לגרות את המוח, לא לתת לו להתנוון ולשקוע. היו לה המון הפתעות, היא ניצלה את מקסימום היצירתיות שבה התברכה. הביאה קלטות ושירים, הקליטה את האחים. הרופאים יצאו מגדרם מול המרץ הבלתי נדלה. האם הזו לא איבדה תקווה לרגע. היו עליות וירידות, גם רגעים של שפל מוחלט. עננים סמיכים שבאו, וניסו לגבור על השמש הגדולה שלה. אך היא יכלה להם, לעננים, וניצחה! אהיות המוסד חשבו שהיא לא מודעת לחומרת המצב, "היא משקיעה בו כה רבות, כיצד אינה מתייאשת? האין היא יודעת כמה חמור המצב?" "את חושבת שלא ידעתי". היא שאלה אחר כך בחיך קל, "ידעתי מצוין, אלא שהאמנתי בבורא

כל העולמים הכל יכול, שאין מעצור מלפניו להושיע ברב או במעט, וישועת ה' כהרף עין, צריך להתמיד לבקש ולהתחנן, לא להרים ידיים, לא להתייאש, עד שזוכים לישועה... לא נתתי למילים שלהם לחדור פנימה". בזכותה התייחסו גם הרופאים אחרת אל ה'צמח' הזה, הוא טופל ביד נאמנה, ביודעם שעל החולה יש עין פקוחה ואוהבת. שנה שלמה חלפה... מוטי היה עדיין באותה תנוחה, דומם, בוהה בחלל. שום דבר לא הצביע על השינוי המתקרב, שום סימן לבשורה הטובה שעומדת להתרחש.

זה קרה ביום ההולדת שלו, שבו 'חגג' את מלאות שמונה עשרה. היא הגיעה כהרגלה ובירכה אותו ב"בוקר טוב" עליו, ו"מה נשמע?" לתדהמתה הרבה החלו שפתיו לנוע קלות, משהו שדמה למילה 'אימא' נשמעה. "מ- ו- ט-ו!" היא לא יכלה להכיל את ההתרגשות הגדולה, מוטי התעורר! מוטי פקח עיניו וקרא לה! גב' בידרמן זכתה לקצור את פירות עמלה, בנה התעורר לאחר שנה איומה. חזר באיטיות למשפחה. אור האמונה היוקד שלה עשה משהו 'למעלה'. תפילותיה החמות והזועקות הבקיעו רקיעים והורידו עליו ועליהם ישועות ממרומים. ללמדנו שלעולם, אבל לעולם אין להתייאש...

להחיש את הגאולה הקרובה

אדם עמיד ומכובד, מראשי הקהילה, התאלמן, לא עליו. באו והציעו לו להשתדך באלמנה מבנות העיר. אשת חיל היא, אמרו לו. הנה בעלה נפטר לפני כמה שנים והיא נשארה בחוסר כל, אבל היא לא הניחה לרפיון וליאוש להשתלט עליה, היא לקחה סחורה בהקפה והחלה לסחור. בקיצור: העסק פעל כימים ימימה, עם רווחים קטנים וחובות גדולים. העשיר הציע לה נשואין וחיי אושר ועושר אך כל זאת בתנאי שתיסגור את חובותיה. הגברת החליטה להישאר עצמאית ולא הצליחה לסגור את חובותיה.

ראה העשיר שהאלמנה אינה יכולה לגבור על להיטות המשחר, ואינה ממחרת לחסל את עיסקה, הנישואין נדחים מחדש לחודש, והתאריך אינו נראה באופק, הלך בחשאי אל כל ספקי הסחורה וגילה להם שהאלמנה עומדת להינשא ולחסל את העסק, ומי יודע אם יראו את כספם בחזרה.... מיהרו הספקים לדרוש את המגיע להם, ומיאנו לספק לה סחורה חדשה. בעל כורחה, הלך העסק והתחלל. מובן, שהדבר היה למורת רוחה. היא חקרה ודרשה מי הפיץ את השמועה הזדונית, והוברר לה שהיה זה בעלה לעתיד... קצפה האלמנה ורגזה, עלתה לבית העשיר וטענה: "אם כך אתה נוהג בי לפני הנישואין, לאיזו שרירות לב אני צריכה לצפות לאחריהן?"

ענה העשיר ואמר: "אל נא יחר באפך. הלא תביני, שלא נהגתי כן מחמת שרירות לב. ההיפך הוא הנכון! הואיל ואני רוצה לשאתך, וחפץ למהר את הנישואין, פעלתי לחסל את עסקך כדי למהר את אושרך!"

והנמשל: נגזר על עם ישראל להיות בגלות ארבע מאות שנה והם נגאלו לאחר מאתיים ועשר שנים, הואיל וקושי השיעבוד השלים את המניין. זאת משום שפעל הקב"ה להקשות עליהם ולהכביד את עול השיעבוד כדי למהר ולהחיש את גאולתם וכך זה בעוונותינו המרובים הקב"ה רוצה לגאול אותנו כמו שהעשיר רצה להתחתן עם האלמנה סוחרת אך תחילה עלינו לסלק את חובותינו לא להיכנס למינוס של עברות ולעשות תשובה כשלא עושים זאת הקב"ה מייסר אותנו כדי שנתעורר ונזרו את החתונה של ביאת הגואל משיח צדקנו אמן.

(המגיד מדובנא) (אור דניאל)